

[Elmqvist.]

En Straffelov bør selvfølgelig svare til den Retsopfattelse, der raader i Samfundet. Gør den Straffelov, som Samfundet har, ikke dette, saa virker den og kan den kun virke skadeligt. Den virker skadeligt overfor Samfundets Borgere i Almindelighed, fordi den støder Samfundets Retsopfattelse, f. Eks. saaledes som den nu gældende Straffelov gør det ved sine alt for strenge Straffe paa mange Omraader og ved sin Straffen af Handlinger, som vel, den Gang Loven blev givet, var at betragte som Forbrydelser, men som den ændrede Opfattelse gennem Tiderne enten har løftet ud af Forbrydelsernes Kreds, eller som den ændrede Opfattelse ikke længere kan betragte med samme strenge Øjne som paa et tidligere Tidspunkt. Omvendt kan der naturligvis ogsaa tænkes Forhold, som i en senere Tidsalder betragtes med strengere Øjne end i en tidligere.

Men gælder det overfor Samfundets Borgere i Almindelighed, at Straffeloven skal være i Overensstemmelse med Samfundets Retsopfattelse, at den ikke maa være for streng i Forhold til denne, ikke maa være ubillig i Forhold til denne, saa gælder dette ikke mindre i Forhold til dem, Straffeloven skal værne Samfundet imod, nemlig Forbryderne. Hvis den gældende Straffelov overfor Forbryderne maa siges at virke uretfærdigt, da modarbejder, da modvirker Straffeloven det, som er dens Formaal, i Stedet for at fremme det. Dette, at Forbryderen finder sig uretfærdigt og strengt behandlet, og oven i Købet efter den almindelige Retsopfattelse med Rette, er i allerhøjeste Grad skadeligt for hele Straffelovens Formaal, idet et vigtigt Moment i Straffelovgivningen, ja, man kan sikkert med Rette sige det allervigtigste, nemlig Forbrydernes Forbedring, i allerhøjeste Grad er afhængigt af, at Forbryderen selv føler, at den Straf, han faar, er fortjent og retfærdig. Følelsen derimod af Uretfærdighed og unødvendig Strengthed avler hos Forbryderen Trods og Had mod det Samfund, der behandler ham saaledes, og han gøres til det, som han fremfor alt ikke maa gøres til, han gøres til Martyr i sin egen Forestilling. Følelsen af retfærdig og fortjent Behandling skaber derimod Muligheden for Vækkelsen af Anger og Forstaaelse af, at det er Samfundet, der har Ret, og ham, der har Uret, og naar først denne Følelse er vakt hos Forbryderen, da er derved Vejen aaben for det, som jeg

nævnte, er et af Straffens allervigtigste Formaal, nemlig Forbedringen af Forbryderen. En forældet Straffelov, der har den offentlige Mening imod sig, altsaa baade det hæderlige Samfunds Mening og Forbrydernes, er derfor, saaledes som det ogsaa Gang paa Gang er blevet nævnt i Diskussionerne om vor Straffelov, et saare farligt Instrument at arbejde med og tilmed et saare kostbart Instrument.

Men de Skavanker, jeg her har omtalt, hæfter netop i allerhøjeste Grad ved den Straffelov, vi har. Denne Straffelov virker ofte alt for haardt i Forhold til, hvad den almindelige Retsopfattelse finder rimeligt og naturligt. Den virker tillige alt for stift med sine stærkt bestemte Straffe, sine alt for generaliserende Straffe, der i alt for høj Grad udelukker Muligheden for en individualiserende Behandling af Forbryderne.

Jeg skal her pege paa et andet Punkt, hvor den ogsaa viser sine uheldige Egenskaber, et Punkt, der netop blev peget paa forleden Dag paa Kriminalisternes Møde om Straffeloven. Det blev her fremhævet, hvilken uheldig Virkning det kan have, at Nævninger finder Straffelovens Bestemmelser alt for urimelige og strenge, idet de da kan fristes til at frikende en Person, skønt de er klare over, at den paagældende ikke er uskyldig. Det er noget, der ogsaa tidligere er blevet peget paa i Anledning af den Kritik, der har været fremme af visse Nævningeafgørelser.

Naar imidlertid Straffeloven er saaledes og har de Skavanker, jeg her har nævnt, maa det ikke glemmes, at dette i høj Grad skyldes, at man, da Straffeloven af 1866 blev givet, havde et ganske andet Syn paa Straffens Formaal. Det var Samfundets Gengældelse, man den Gang byggede paa, det var Læren om Øje for Øje og Tand for Tand, det var selve Forbrydelsen, man vilde til Livs, og derfor gik man den Vej, at man fastsatte bestemte, ret fast afgrænsede Straffe for de forskellige Forbrydelser uden Adgang til i videre Omfang at tage Hensyn til det individuelle, til Muligheden for gennem saadan Hensyntagen at forbedre Forbryderen og paa ny gøre ham til et nyttigt Medlem af Samfundet.

For at mildne paa denne generelle Ordning, som disse Rammer medførte, har man i større og større Omfang grebet til Benaadningssystemet som et Supplement til Straffeloven. Jeg skal ikke komme ind paa en udførligere Omtale af, hvorledes dette Benaadningssystem har virket, men kun bemærke, at i samme Omfang som Straffe-